

Thema: Wie denk je dat je bent? – Identiteit

Onderdeel 3: Wij en de anderen: hoe onze identiteit sommigen insluit en anderen buitensluit

Wat bepaalt wie ik ben, wie hoort bij de groep en wie niet? Dit onderdeel laat leerlingen nadenken over de gevoeligheden die bij deze vragen een rol spelen en hoe zij bij het vaststellen van hun identiteit zelf onderscheid maken: ze bepalen zelf wat er bij ze hoort en wat niet. Het proces van identificeren en onderscheiden is belangrijk en maakt ons tot wie wij zijn, maar we moeten voorkomen dat anderen daarbij worden buitengesloten of als minderwaardig worden beschouwd.

Waarschuwing: dit onderdeel bevat links naar websites, zoals YouTube. De informatie op externe websites kan veranderen en moet worden gecontroleerd om er zeker van te zijn dat zij geschikt is voor de leerlingen.

Leerdoelen van dit onderdeel

Uw leerlingen zullen:

- het verschil leren begrijpen tussen onderscheiden en buitensluiten bij de vorming van identiteit
- leren inzien dat de vorming van identiteit een beïnvloedbaar proces is, bijvoorbeeld als er een bepaald standpunt wordt opgedrongen, en dat hiervan in de politiek gemakkelijk misbruik kan worden gemaakt
- leren begrijpen dat burgerschap verschillende identiteiten omvat en niet onlosmakelijk aan een bepaalde nationaliteit is verbonden

Bronnen

Bron 10	Artikel (met geluidsopnames) over de etnische Russische minderheid in Letland
Bron 11	Fragment uit de brief aan de koning van Destrée; slogan over de Spaanse taal uit de tijd van Franco; artikel over de Franse taal
Bron 12	Ansichtkaarten en kaart van Mostar; ansichtkaart uit de Eerste Wereldoorlog; propagandaposter van de Sovjets; video-interview over de Elzasser identiteit
Bron 13	Fragment uit een boek over het Joodse leven in Nazi-Duitsland; afbeeldingen van tentoongestelde mensen

Klassikale activiteit 1: De dingen die maken dat we ergens bij horen (deel 1) (duur: 15 minuten)

Hoe onze nationale identiteit wordt bepaald is een ingewikkelde kwestie. De meningen daarover verschillen dan ook van persoon tot persoon. Meningsverschillen hierover kunnen tot problemen leiden, vooral tussen verschillende etnische gemeenschappen binnen een land. Bekijk met de klas minuut 6:52 t/m minuut 10:00 van het volgende videofragment, dat gaat over de etnische Russische minderheid in Letland. Dit fragment laat de leerlingen kennismaken met deze complexe situatie. Bij de volgende activiteit zullen ze hier nader op ingaan.

https://www.youtube.com/watch?v=QGQm_OKRcLI

Bron: Deutsche Welle

Groepsactiviteit 1: De dingen die maken dat we ergens bij horen (deel 2) (duur: 15 minuten)

Verdeel de klas in kleine groepen. Vraag de leerlingen het fragment van het artikel van bron 10 te lezen en te luisteren naar de geluidsfragmenten. Vraag de groepen aan de hand van de bron de volgende vragen te beantwoorden:

- Wat zijn de belangrijkste problemen van de etnische Russen in Letland?
- Hoe heeft de geschiedenis bijgedragen aan de huidige situatie in het land?
- Hoe is de Letse regering op deze situatie ingesprongen?
- Welke oplossingen kunnen de leerlingen bedenken voor de huidige problemen?

Laat de groepjes hun antwoorden in de klas presenteren en erover discussiëren.

Klassikale activiteit 2: Mijn taal, mijn identiteit? (duur: 10 minuten)

In hoeverre bepaalt de taal die wij spreken wie wij zijn? Laat de klas discussiëren over linguïstische diversiteit en over de rol die linguïstische diversiteit in hun leven speelt. Spreken ze thuis een andere taal dan op school? Vinden ze dat lastig of niet, en heeft het gevolgen voor de verhouding met hun familie of vrienden?

Als aanvulling op deze oefening kunt u uw leerlingen een reeks vragen laten verzinnen die ze aan hun familieleden kunnen stellen over hun ervaringen met linguïstische diversiteit. Ze kunnen deze interviews opnemen en in de klas laten horen, zodat de leerlingen kunnen discussiëren over de verschillen en overeenkomsten met hun eigen situatie.

Om de leerlingen nog verder te laten nadenken over het verband tussen taal en identiteit kunt u ook gebruik maken van de historische voorbeelden van bron 11. Wat vinden de leerlingen van de historische voorbeelden van de bronnen? Wat is hun mening over de linguïstische diversiteit in de verschillende landen? Laat ze nadenken over de situatie in hun eigen land.

Klassikale activiteit 3: Haal je de test? Hoor je er echt bij? (duur: 15 minuten)

HUIS VAN DE EUROPESE GESCHIEDENIS

In klassikale activiteit 1 zagen we dat Letland een “burgerschapstest” kent. Heeft uw land ook zo'n test? Leg aan uw leerlingen uit dat burgerschapstests gewoonlijk bedoeld zijn voor immigranten, maar soms ook voor personen die in een land geboren en getogen zijn, maar een andere etnische en culturele achtergrond hebben, zoals in Letland. Dergelijke tests werpen vragen op: Zijn ze wel passend? Worden de identiteiten van verschillende mensen gerespecteerd? Welke gevolgen hebben dergelijke tests voor het vreedzaam naast elkaar leven in multinationale of multiculturele landen?

Om de leerlingen hun eigen antwoorden op deze vragen te laten formuleren, laat u ze een rollenspel spelen over het afleggen van een burgerschapstest. U heeft hiervoor een exemplaar van een echte test uit uw land nodig. Laat uw leerlingen de test even bestuderen en verdeel ze vervolgens in een aantal groepen. Iedere groep moet een aantal standpunten formuleren, die ze vervolgens aan de andere groepen moet presenteren. De karakters in het rollenspel zijn:

- De ambtenaar die de immigranten toespreekt
- De ambtenaar die de minderheidsbevolking in het land toespreekt
- De immigrant die zich tot de overheid richt
- De vertegenwoordiger van de nationale minderheid die zich tot de overheid richt

De leerlingen moeten standpunten innemen met betrekking tot de volgende vragen:

- Wat is de inhoud van de test?
- Waarom moet de test worden afgelegd?
- Waarom moet de test niet worden afgelegd?

Laat de leerlingen aan het einde van de activiteit aangeven hoe ze vinden dat een land ruimte moet bieden aan verschillende nationaliteiten.

Historische voorbeelden

Laat de leerlingen verder nadenken over het verband tussen burgerschap en nationaliteit aan de hand van de voorbeelden van bron 12, waarin te zien is dat deze concepten soms soepel naast elkaar bestaan, maar soms ook met elkaar in conflict kunnen zijn. Maak hierbij gebruik van de volgende toelichtingen en vragen, die ook in de bron te vinden zijn:

- Het Oostenrijks-Hongaarse keizerrijk, een mogendheid met een groot aantal verschillende nationaliteiten, heeft lange tijd bestaan (1867-1918), maar viel uiteindelijk in het begin van de twintigste eeuw uiteen in nationale staten. Welke culturele en etnische diversiteit blijkt uit de ansichtkaart van Mostar uit 1900 en uit de ansichtkaart van de Eerste Wereldoorlog?
- In de voormalige Sovjet-Unie werd propaganda gebruikt om het beeld te versterken van een federatie bestaande uit een groot aantal nationaliteiten met een gezamenlijke Sovjet-identiteit. Deze poster toont jonge Sovjet-burgers met verschillende etnische achtergronden. Welke boodschap moet deze poster overbrengen? Denk je dat een politiek regime in staat is een nieuwe "staatsidentiteit" te creëren, waarmee de hele bevolking zich verbonden voelt?
- De Elzas is een regio op de grens van Frankrijk en Duitsland, in het midden van Europa. Vanwege de strategische ligging tussen twee machtige landen heeft de Elzas een turbulente en soms tragische geschiedenis. In de afgelopen 150 jaar is de regio vier keer van land gewisseld. Kijk naar het volgende videofragment, waarin een oudere man vertelt over de geschiedenis van de Elzas en uitlegt hoe deze opeenvolgende

veranderingen het leven van de mensen en hun gevoel van identiteit hebben veranderd.

Klassikale activiteit 4: Hoe kan identiteit worden misbruikt om verdeeldheid en haat te zaaien? (duur: 15 minuten)

Laat de leerlingen discussiëren over het onderwerp “sociale uitsluiting” en help ze de verschillende stadia van het proces van uitsluiting op basis van identiteit te onderscheiden en te omschrijven. Laat ze dit proces visualiseren door de volgende stadia van steeds erger wordende uitsluiting op een lijn weer te geven:

- Onderscheid maken (als anders bestempelen)
- Afscheiden, segregatie (of isolatie)
- discriminatie
- Uitroeiing

Laat de leerlingen bij ieder stadium één actueel en één historisch voorbeeld bedenken. Ze kunnen hierbij gebruik maken van de onderwerpen die ze al hebben bestudeerd en/of van de onderwerpen hieronder. U kunt de leerlingen ook een specifiek voorbeeld laten uitwerken, bijvoorbeeld de uitroeiing van de Europese Joden door de nazi's, en laten beschrijven uit welke maatregelen ieder stadium bestond (Jodenster, getto's, deportatie, enz.).

Actuele voorbeelden zouden kunnen zijn: gettovorming in steden, discriminatie van Roma in diverse Europese landen, vooroordelen jegens homo's en lesbiennes, extremistische anti-immigratiebewegingen, aanhoudende etnische conflicten. Bedenk voorbeelden van sociale uitsluiting in uw eigen land en laat de leerlingen hierover discussiëren.

Bestudeer aan de hand van bron 13 samen met de leerlingen een aantal historische voorbeelden van het als anders bestempelen, segregatie, discriminatie en uitroeiing van mensen op grond van hun identiteit. Laat de leerlingen aan de hand van de bronnen nadenken over de volgende vragen:

- Hoe laat het verhaal van Rita Kuhn zien dat een identiteit soms aan een persoon of groep wordt opgelegd? Wat zijn in dit concrete geval hiervan de gevolgen?
- Wat zeggen de tentoonstellingen van mensen over de wijze waarop gekoloniseerde volkeren door Europeanen werden beoordeeld en behandeld?